

OPRACOWANIA

lektur uzupełniających

Edmund Niziurski

SPOSÓB NA ALCYBIADESA

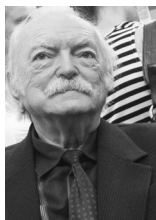
Streszczenia lektur uzupełniających

Charakterystyki i problematyka

Odpowiedzi na pytania z testów i sprawdzianów

Edmund Niziurski

Biografia

Żył w latach **1925–2013**; prozaik, dramaturg i scenarzysta. Pierwsze utwory publikował już w czasie wojny, w konspiracji. Był prozaikiem, twórcą słuchowisk radiowych, widowisk telewizyjnych, dramaturgiem. Znaczna część jego twórczości to powieści dla młodzieży. Pierwszą jego książką, która od razu spotkała się z uznaniem czytelników, była *Księga urwisów*, wydana w 1954 r. Później ukazał się zbiór opowiadań pt. *Lizus*, następnie *Niesamowite przygody Marka Piegusa* (1959) – rodzaj kryminału dla młodzieży, a w 1954 r. – powieść *Sposób na Alcybiadesa*, wpisana na Listę Honorową H. Ch. Andersena.

Utwory Niziurskiego były tłumaczone na wiele języków. Kilka doczekało się ekranizacji.

” SPOSÓB NA ALCYBIADESA

Czas i miejsce akcji

Opisane wydarzenia mają miejsce w ciągu roku szkolnego **1960/61**. Akcja rozgrywa się głównie w Warszawie, m.in. w Liceum im. Samuela Lindego, znajdującym się w dzielnicy Żoliborz. Przede wszystkim jest to klasa VIII A, korytarze, ogród szkoły, ale też Wędzarnia (Wędzarnia to niewielki budynek w ogrodzie szkolnym) i Obserwatorium – szkolne kryjówki głównych bohaterów. Pewnego razu uczniowie wybierają się do Czerska. Orowadzają też po Warszawie delegację ze szkoły podstawowej z Etku (Plac Zamkowy, Krakowskie Przedmieście, Plac Saski, Ogród Saski, Plac Zwycięstwa, Rynek Starego Miasta).

Bohaterowie

Marcin Ciamciara – jeden z głównych bohaterów powieści i jednocześnie jej narrator. Opowiada już z pewnego dystansu czasowego, kilka lat po opisywanych wydarzeniach – jest już po maturze. W czasie, kiedy rozgrywała się akcja powieści, był uczniem klasy ósmej. Jego ojciec był dyrektorem w hucie Warszawa. Niewiele wiadomo o matce. Można przypuszczać, że Marcin był jedynakiem.

Nie uczył się zbyt dobrze, raczej z powodu niechęci do pracy niż z braku zdolności. Należał do słynnej w klasie paczki wyczynowców. Mimo słabych ocen jest **myślącym i inteligentnym** chłopcem. Nie pochwała metod stosowanych przez Zasępę. Podobnie jak inni, decyduje się na stosowanie SPONY dla własnej wygody. Szybko daje się porwać zapałowi i podobnie jak inni aktywnie włącza się w pracę. Zdaje sobie sprawę z tego, że polubił Alcybiadesa, i godzi się z tym. Jest **wrażliwy**. Stara się wyjaśnić pedagogowi sytuację, w jakiej się znaleźli.

Stabiszewski – przez kolegów nazywany Stabym, mimo że jest najsilniejszy w klasie. Z zamiłowania jest filatelistą i sportowcem. Pod wpływem stosowania SPONY zmienił się, zaniedbywał treningi sportowe. Większość czasu poświęcał na pracę w kółku historycznym.

Zasępa – najbardziej zdeterminowany członek paczki, jest wyraźnie jej przywódcą. To właśnie on przekazał kolegom wezwanie od Alibaby. To on pierwszy proponuje, by zdobyć sposób na nauczycieli. Jest uparty, nie zraża się niepowodzeniami. Wytrwale dąży do celu, nie przebiegając przy tym w środkach. Dla zdobycia sposobu oszukał Kickiego i porwał Szekspira, próbując wymusić na nim zdradzenie tajemnicy. To on zaproponował Pędzelkiewiczowi

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

kradzież zabytkowej monety. On jeden nie jest zachwycony SPONĄ. Uważa, że to, co robią, jest wynaturzone, bo przecież sposób kupowali, by móc się nie uczyć, a nie po to, by podejmować dodatkowe zadania w kółku historycznym. Stara się robić wrażenie odpornego na wiedzę. Okazuje się jednak, że sam także rysował postacie historycznych żołnierzy. Ma pewne zdolności matematyczne, zauważone w końcu przez Dziadzię. Zasępa zachowuje się czasem cynicznie, ale i on chyba polubił starego historyka.

Józio Pędzelkiewicz – czwarty z paczki, młodszy brat słynnego motocyklisty Tadeusza. Przez kolegów nazywany Małym Pędzlem lub Pędzelkiem. Dla grupy jest gotowy na każde poświęcenie. Aby zdobyć pieniądze na zakup sposobu, decyduje się sprzedać swój motor. Także w Czersku to właśnie on oddaje swoje dynamo, którego zażądał rzekomy rolnik. Dał się porwać SPONIE, po materiały do kolejnego „dryfu” pojechał aż do Płocka.

Alibaba – uczeń klasy jedenastej¹, należący do słynnej w swoim czasie grupy czwororęcznych. Wysoki, mocno zbudowany, niewątpliwie silny. Z wyższością odnosi się do młodszych kolegów, stawia im ostre warunki. Wymaga od nich bezwzględного podporządkowania się, grozi.

Juliusz Lepki – znany jako Szekspir. Uczeń klasy dziesiątej, prymus. Szekspir ma zamiłowania teatralne, co zresztą zdradza jego przydomek. Prowadzi szkolne kółko dramatyczne, w którym jest reżyserem. Przygotowuje sztukę pt. *Przebudzenie Afryki*. Gra w niej rolę kacyka. Jest inteligentny, opanowany, cierpliwy. Chłopcy przypuszczają, że cechuje go ponadto mściwość, i wciąż się go obawiają. Lepki jest zręcznym dyplomatą. Wybronił chłopców przed dyrektorem, ale zrobił to tak, że zostali oni niejako oddani do jego dyspozycji. To właśnie Szekspir wtajemnicza chłopców w zasady SPONY i WAB-u.

Wątlusz – uczeń klasy jedenastej, znany jako mistrz bokserski szkoły. Znokautowany przez młodszego brata i przez Szlaję, również ucznia niższej klasy, porzucił karierę sportową. Załamał się i postanowił zostać muzykiem oraz poetą. Z braku funduszy na instrument pozostała mu poezja. Kręci się w okolicy Wędzarni, układając melancholijne wiersze. To on sprzedaje bohaterom SPONĘ.

Kicki – uczeń klasy dziewiątej, nieuk i cwaniak. Do klasy dziewiątej prześliznął się dzięki umiejętnemu „lawirowaniu”. Pośredniczy w sprzedaży sposobu na nauczycieli, starając się przy tym jak najwięcej zyskać dla siebie.

Bem – jeden z uczniów klasy ósmej, przepytany przez Alcybiadesa podczas pierwszej próby WAB-u, stał się potem jednym z najbardziej czynnych członków kółka historycznego.

Dyrektor – zwany przez uczniów Dyrem, żelazną ręką sprawuje kierownictwo szkoły. Jest surowy i zasadniczy, wymaga od uczniów, by godnie reprezentowali szkołę im. Lindego. Nie mieści mu się w głowie nieuctwo klasy ósmej. Zapowiada, że zwalczy ten objaw. Nie dowierza też zmianie, jaka zaszła w tej klasie. Alcybiadesa uważa za miernego nauczyciela, gdyż ten nie potrafi utrzymać ciszy na lekcjach.

Alcybiades – bohater główny i tytułowy, profesor **Tymoteusz Misiak, nauczyciel historii**. Swoje przydomek zawdzięcza temu, że przestrzegał uczniów przed losem Alcybiadesa, ateńskiego przywódcy, moralnie zepsutego, wygnanego z kraju. Przekora uczniów spowodowała, że nosi imię postaci, której nie ceni. Jest już starszy, ma sześćdziesiąt dwa lata, **zupelnie tysy**. Jego **obwiste ramiona i przygarbione plecy** powodują, że wydaje się jeszcze niższy niż jest. Nosi **grube okulary i wiecznie wygniezione ubranie**, bo nie przywiązuje wagi do wyglądu. Jest **spokojny, łagodny**. Nigdy nie podnosi głosu. Zdaniem Dyra jest zbyt pobłażliwy dla uczniów. To prawda, że w czasie jego lekcji zawsze panuje gwar. Młodzi uczniowie w ogóle go nie szanują, uważają za nieporadnego. Inaczej jest ze starszymi.

.....

¹ W latach 60. XX w. szkoła podstawowa miała osiem klas, a liceum trzy; obowiązywała ciągła numeracja, czyli klasy I–XI.

W kartotece prezentowanej przez Szekspira Alcybiades został oceniony bardzo wysoko: jest nauczycielem **sprawiedliwym**, choć wymagającym, łagodnym, **cierpliwym i wyrozumiałym**, jego lekcje są ciekawie prowadzone. W jego charakterystyce znalazło się też zdanie *Podlega ścisłej ochronie* – oznaczało ono, że wszelkie formy dręczenia przez uczniów są zabronione. Określono Alcybiadesa jako **nauczyciela dryfującego**, to znaczy takiego, który **łatwo zbacza z zasadniczego tematu** na rzecz jakiejś dyskusji. Profesor Misiak jest dobrym nauczycielem, choć nie zawsze docenianym.

Żwaczek – polonista i wychowawca klasy ósmej, znany z żelaznej ręki. Utrzymuje dyscyplinę na lekcji, wobec uczniów jest bardzo surowy. Wciąż zaznacza niedostateczny zasób ich wiedzy. Nie wierzy w zmianę swoich wychowanków, ostrzega przed nimi Alcybiadesa.

Pani Kalino – nauczycielka geografii, jedyna po odejściu pani Lilkowskiej (młodziutkiej nauczycielki, wcześniejszej wychowawczynie klasy Ciamciary, która pojechała do sanatorium dla nerwowo chorych) i prócz woźnej Więckowskiej kobieta w na wskroś męskiej szkole im. Lindego. Dzieli z Alcybiadesem pracownię, lecz większość sali zajęta swoimi pomocami do geografii. Wobec uczniów jest bardzo wymagająca i nie daje się zwodzić. Podobnie jak Żwaczek nie wierzy w ich nagłą przemianę.

Ejdziatowicz – nauczyciel matematyki, zwany przez uczniów Dziadzią. Jest przekonany o wyższości swojego przedmiotu nad innymi. Na każdym kroku węższy podstęp uczniów. Korzysta jednak ze zmian w klasie, by wychwycić chłopców zdolnych matematycznie lub przejawiających zainteresowania w tym kierunku.

Nierucha – nauczyciel wychowania fizycznego, gra sportowo w brydża, odnosząc w tej dziedzinie sukcesy.

Więckowska – woźna szkolna, wdowa po długoletnim zasłużonym pracowniku szkoły. W czasie wojny jej mąż z narażeniem życia ocalał przed zniszczeniem i przechował wiele pomocy oraz pamiętek szkolnych. Woźna hoduje drób, co jest przyczyną utarczek między nią a dyrektorem. Dzięki temu chłopcy mogą wkraść się w jej taszki, co owocuje zgodą na korzystanie z Wędzarni i Obserwatorium.

Rolnik z Czarska – wyglądający na pocziwca, mieszkający w pobliżu ruin zamku chłop. Chętnie proponuje różnym zbieraczom pamiętek i poszukiwaczom skarbów swoją pomoc. Sprzedaje im wyorane ponoć eksponaty. W rzeczywistości jest sprytnym oszustem, żerującym na naiwności i niedouczeniu kupujących. Chłopcom na przykład sprzedał starą siatkę pszczelarską jako misiurkę, czyli część rycerskiej zbroi.

Plan wydarzeń

1. Porządki pomaturalne Ciamciary – odnalezienie SPONY.
2. Wspominanie profesorów z czasów klasy VIII.
3. Poszukiwanie sposobu na *gogów*.
4. Zbieranie funduszy na zakup sposobu.
5. Zakup SPONY NUPUM od Szekspira.
6. Wypróbowanie sposobu po raz pierwszy – niesienie teczki i gazety Alcybiadesa.
7. Wycieczka do Domu Młodzięży – drugie wykorzystanie sposobu.
8. Założenie kółka historycznego.
9. Wyprawa po eksponaty.
10. „Pakt trzech” zawarty pomiędzy Alcybiadesem a klasą w obecności Katona.
11. Zapowiedź katastrofy – oprowadzenie wycieczki z Ełku.
12. Wycieczka po Warszawie – zaprezentowanie wiedzy historycznej.
13. Opowieść Ciamciary.
14. Prawdziwe efekty *Sposobu na Alcybiadesa*.

Pewniak
na teście

Pewniak
na teście

Krótkie streszczenie

Powieść stanowią wspomnienia jednego z uczniów – Marcina Ciamciary. Przedstawia całą historię jako swoje wspomnienie z lat szkolnych. Powieść zaczyna się, gdy Marcin po maturze porządkuje swoje szkolne szpargały. Wśród zeszytów i książek znajduje zeszyt podpisany „kasa”, a w nim notkę o SPONIE. To przywołuje lawinę wspomnień z klasy ósmej.

Pewniak
na teście

Chłopiec po maturze porządkuje stare zeszyty, podręczniki i szkolne pamiątki. W jednym z zeszytów odnajduje zapiski dotyczące funduszków paczki kolegów – jego, Pędzla, Zasępy i Stabego. Prócz zwykłych wydatków na wagary czy karmę dla kur odszukał zapis o SPONIE. To spowodowało falę wspomnień, jak zdobyli Sposób na Alcybiadesa i co z tego wyniknęło.

Akcja zaczyna się, gdy chłopcy zdają do ósmej klasy. Nauczyciele uświadamiają sobie, że cała klasa zupełnie nic nie umie. Postanawiają więc zaostrzyć rygor, zwiększyć wymiar godzin, by różnice się wyrównały. Zamieszanie z tym związane udzieliło się całej szkole, dlatego Alibaba postawił chłopcom z VIII A warunek – w ciągu miesiąca muszą uspokoić grono pedagogiczne. Zasępa dowiedział się, że starsze klasy są w posiadaniu Sposobów na nauczycieli. Chłopcy postanowili je zdobyć.

Pewniak
na teście

Ze swoich funduszy i sprzedaży dętek motorowych uzbierali jedynie 47 zł i 10 gr. Niestety starania przyniosły mierne skutki, porwanie Szekspira i oszustwo na Kickim nie wyszły im na dobre. Dotarli wreszcie do Wąttusza Pierwszego, który sprzedał im Sposób na Alcybiadesa – za tak małą kwotę nie było mowy o innym sposobie. Zdegustowani chłopcy zdecydowali się na zakup, mimo tego, że objaśniał go Szekspir, któremu nie ufali. Szekspir wyjaśnił im jednak bez problemu specyfikę Sposobu, zdecydowali się na wariant NUPUM „Nie uczyć się, a pozornie umieć”. Od razu zaczęli WAB, próbowali też zarzucić Węża Morskiego – skłonić Alcybiadesa do Dryfu. Pierwsze próby niestety nie powiodły się. Dodatkowe wyjaśnienia Szekspira naprowadziły ich na właściwe działania. Chłopcy założyli kółko historyczne i udali się do Czarska po wykopaliska, jednak padli ofiarami oszusta, który zamiast misiurki sprzedał im siatkę pszczelarza. Alcybiades dostrzegł ożywienie moralne w klasie, dlatego zaproponował zawarcie triumwiratu z klasą w obecności posągu Katona. Cała klasa brała udział w przygotowywaniu Dryfu. Pewnego dnia Alcybiades zaproponował, by klasa oprowadziła po Warszawie wycieczkę kółka historycznego z Ełku. Chłopcy wpadli w popłoch i przed wycieczką przyznali się do kupna Sposobu. Alcybiades wierzył jednak w swoich uczniów. Wycieczka wypadła doskonale, Dyr i Żwaczek przekonali się, jak rozległa jest wiedza historyczna VIII A. I tak dzięki Sposobowi na Alcybiadesa uczniowie bez wysiłku wchłonęli bardzo dużo wiadomości.

STRESZCZENIE

Rozdział I. (streszczenie rozdziału)

Po maturze Ciamciara robi remanent swoich szpargałów. Wśród różnych drobiazgów znajduje SPONĘ. Wraca pamięcią do czasów klasy VIII, kiedy wszystko się wydarzyło. Wspomina grono pedagogiczne – każdego profesora, z jego wadami lub słabymi stronami. Najważniejsze wydarzenie z tego okresu wiąże się z nim oraz z jego przyjaciółmi – Józkiem Pędzelkiewiczem, Zasępą, Stabiszewskim zwanym „Słabym”. Poszukiwali oni idealnego sposobu na *gogów*, który zapewniłby im komfort bezpiecznego przechodzenia z klasy do klasy, bez przesadnego wysiłku ze strony uczniów. Jednak Dyr i wychowawca Żwaczek postanawiają temu zaradzić.

Rozdział II. (streszczenie rozdziału)

Dyrekcja postanawia sprawdzić przyczynę nieuctwa w klasie VIII a. Wysyła psychologa, który stwierdza, że wina leży po stronie szkoły. Pada postanowienie, by uczniów prowadzić metodycznie. Wtedy cała czwórka w tzw. melinach – Wędzarni lub Obserwatorium – dyskutuje nad znalezieniem skutecznego sposobu na *gogów*. Szukają pomocy u uczniów klas starszych. Kolega Alibaba z jedenastej uświadamia ich, że takiego sposobu starsi nie znają. Postawa ósmoklasistów wpływa niekorzystnie na pozostałe klasy, dlatego postanowiono coś z tym zrobić. Alibaba daje chłopcom miesiąc na uspokojenie nauczycieli.

Pewniak
na teście**Rozdział III. (streszczenie rozdziału)**

Ciamciara nieustannie myśli nad sytuacją, w jakiej się znaleźli. Podczas lekcji chemii, zamyślony – wezwany do doświadczenia, odkręca kurek i powoduje wybuch. Wydarzenie to pogarsza jeszcze bardziej sytuację klasy VIII. Cwórka przyjaciół zaczyna intensywnie poszukiwać sposobu. W tym celu udają się ponownie do Alibaby, ale ten nie podaje im żadnej informacji. Postanawiają więc udać się do Kickiego, ten jednak odsyła ich do Juliusza Lepkiego z X klasy, zwanego Szekspirem.

Rozdział IV. (streszczenie rozdziału)

Ciamciara z kolegami idą na salę gimnastyczną, gdzie Szekspir ma próbę przedstawienia pod tytułem *Przebudzenie Afryki*. By dotrzeć do niego, udają statystów – Murzynów². Biorą udział w próbie, a gdy dobiega końca, porywają związanego Szekspira. Uciekają przez szkolny ogród. W pobliżu wędzarni postanawiają przy pomocy tortur wydobyć od Szekspira informacje o sposobie. Mimo różnych prób nie udaje im się to, bo Lepki uparcie milczy. Nagle zaczyna bardzo dziwnie się ruszać, a przy okazji uwalnia się z więzów (okazuje się, że Zasępa przez przypadek położył go na mrowisku). Goni swoich „porywaczy”, którzy kryją się w wędzarni. Całe wydarzenie widzi pani Więckowska, która przerażona widokiem *gołych Murzynów* wzywa dyrektora i pana Żwaczka. Profesor Żwaczek słusznie podejrzewa, że Murzyni to Ciamciara, Zasępa, Stański i Pędzelkiewicz, ponieważ nie powrócili po dużej przerwie na lekcję polskiego. Przyjaciół z opresji ratuje Szekspir, tłumacząc, że to próba do sztuki *Przebudzenie Afryki*. Profesor Żwaczek zwalnia ich z lekcji na próbę, a Lepki zobowiązuje ich do uczestniczenia w przygotowaniach do sztuki.

Pewniak
na teściePewniak
na teściePewniak
na teście**Rozdział V. (streszczenie rozdziału)**

Następnego dnia Ciamciara z kolegami udają się ponownie do Kickiego, by wyrazić swoje oburzenie z powodu zachowania Szekspira. Chcą go przekupić motorem Pędzla albo rakiętą tenisową Ciamciary (której w rzeczywistości nie posiada). Gdy Kicki widzi obiecaną rakiętę, podaje im informację, by poszli do Wątlusza Pierwszego (eks-boksera szkoły). Gdy wychodzi na jaw, że rakieta nie należy do Ciamciary – zdernowany Kicki chce ich pobić. Dzwonek na lekcję ratuje przyjaciół z opresji. Kolejną przerwę spędzają schowani w szafie ściennej na korytarzu.

Pewniak
na teście**Rozdział VI. (streszczenie rozdziału)**

Aby zakupić sposób, „paczka” otwiera sejf, ale zawartość kasy to zaledwie 7 złotych. Postanawiają sprzedać motor Pędzla, ale z całości spieniężają tylko dętki (za 34 złote).

.....

² *Murzyn* – słowo współcześnie uważane za obraźliwe. Przed wieloma laty miało jednak znaczenie neutralne, dlatego autorzy często swobodnie używali go w tekstach.

Z ostatecznie uzbieraną kwotą 47 zł 10 gr udają się do Wątlusza Pierwszego, który aktualnie zajmuje się pisaniem wierszy. Ciamciara sprytnie podpowiada mu kilka rymów. Wątlusz czyta napisany wiersz i dopiero wtedy rozmawiają o kupnie sposobu. Okazuje się, że za kwotę, którą posiadają, mogą kupić jedynie sposób na Alcybiadesa. Jest to propozycja śmieszna, gdyż profesor historii, Misiak zwany Alcybiadesem, jest uosobieniem niezdarności, ale jednocześnie poczciwości gogicznej – „paczka” postanawia się narodzić.

Pewniak
na teście

Rozdział VII. (streszczenie rozdziału)

Dochodzą do wniosku, że nie mają wyjścia, i postanawiają kupić SPONĘ, czyli sposób na Alcybiadesa. Gdy przybywają na dużej przerwie do Wątlusza, ten udaje, że zapomniał sposobu i musi skontaktować się z przyjacielem z X klasy – Szekspirem. Wątlusz wraz z chłopakami udaje się do Szekspira. Ten zabiera ich do Wędzarni i tam prezentuje różne warianty *sposobu na Alcybiadesa* m.in. Pe – SPONA (sposób na piątki), De – SPONA (sposób na uzyskiwanie ocen niedostatecznych), Em – SPONA (sposób na przeciętność) oraz wariant NUPUM czyli SPONA Specjalna – *Nie uczyć się a pozornie umieć*. „Paczka” wybiera ostatni wariant, a Szekspir obiecuje poszperać w kartotece sposobów i przynieść instrukcję na następny dzień.

Pewniak
na teście

Rozdział VIII. (streszczenie rozdziału)

Szekspir wywiązuje się z obietnicy i przynosi do Obserwatorium wszystkie potrzebne materiały – charakterystykę Alcybiadesa, dane o znaczeniu praktycznym. Podkreśla również, iż profesor to *typ rzadki, podlega ścisłej ochronie* – tzn. że przez cały rok szkolny zabronione jest stosowanie w stosunku do niego wszelkich kawałów itp. Wobec innych profesorów również stosowane są takie okresy, dla każdego w innej porze – związanej z ważnymi sytuacjami osobistymi. Ponadto Szekspir przybliży sprawę WAB-u (Wielki Asocjacyjny Bluff) – Uczynki Korzystne Dezorientujące, dostarczanie uspokojenia zwanego Narkotykiem, przynęta w postaci Węża Morskiego czyli Element Dygresyjny – to wszystko jest elementem sposobu. Ciamciara i przyjaciele postanawiają działać natychmiast.

Rozdział IX. (streszczenie rozdziału)

Pierwsza próba wygląda mało naturalnie – prowadzą Alcybiadesa pod rękę w kierunku szkoły, niosąc mu teczkę i gazetę. Kolejna okazja do wypróbowania sposobu nadarzyła się po dużej przerwie. Profesor Alcybiades wraz z uczniami biorącymi udział w przedstawieniu *Przebudzenie Afryki* wybiera się do Domu Młodzieży. Na boisku panuje ogromne zamieszanie. „Paczka” Ciamciary postanawia działać. Zabierają ciężkie paczki i wraz z Alcybiadesem wyruszają w kierunku przystanku tramwajowego. Uczniowie klasy X robią im kawał, odpychają od tramwaju i jadą sami. Ciamciara przyjeżdża nieco później. Niestety to nie koniec kawałów. Przebiegających i charakteryzujących się chłopców ktoś zamyka od zewnątrz. Wychodzą lufcikiem w oknie. Niestety – prosto na Alcybiadesa i dyrektora Domu Młodzieży. Psołtni uczniowie klasy X robią jeszcze jeden dowcip – smarują pastą miejscowych uczniów. Na szczęście przedstawienie, które wystawili, wypada dobrze.

Pewniak
na teście

Rozdział X. (streszczenie rozdziału)

Kolejny dzień rozpoczyna próba Wielkiego Bluffu – uczniowie niosą ciężką paczkę (w której jest posąg Katona) – chcą w ten sposób uśpić czujność Alcybiadesa. W szkole ułatwiają mu drogę do pokoju nauczycielskiego. Później przychodzą po mapy, film

Pewniak
na teście

historyczny, obiecują, że naprawią projektor do wyświetlania filmów, a w końcu, że posąg Katona postawią w swojej klasie. Na dodatek Ciamciara zadziwia Żwaczka, rozmawiając *bardzo mądrze*.

Rozdział XI. (streszczenie rozdziału)

Lekcja historii rozpoczyna się ciszą ze strony uczniów, a Zasepa postanawia zapuścić Węża Morskiego. Niestety nie udaje się, gdyż opowiedziana sytuacja (o wybuchu) nie ma według Alcybiadesa znaczenia historycznego. Efekt jest wręcz odwrotny – Zasepa i Pędzelkiewicz są gnębieni przez profesora pytaniami historycznymi, a dwóch innych uczniów dostaje oceny niedostateczne. „Paczka” postanawia niezwłocznie wyjaśnić sprawę u Szekspira. Ten jednak uświadamia ich, że można zapuszczać tylko dryf historyczny. Ponadto muszą ustanowić dwóch dyżurnych do każdej lekcji, którzy ów dryf przygotowują. Zdradza im również system pytania Alcybiadesa: dzieli nazwiska na cztery grupy: I – historyczne, II – przyrodnicze, III – techniczne, IV – pozostałe. Najpierw pyta z pierwszej grupy, potem z II, III i IV, natomiast w grupach układa nazwiska według liczby liter. Szekspir wraz z „paczką” sporządza listę klasy według systemu Alcybiadesa.

Pewniak
na teściePewniak
na teście

Rozdział XII. (streszczenie rozdziału)

Dla lepszego opracowania dryfu historycznego paczka postanawia zebrać ekspozycje historyczne. Początkowo poszukuje w rodzinie Pędzla, u kuzyna numizmatyka. By uwiarygodnić swoje działania, postanawiają założyć kółko historyczne (oczywiście w ramach WAB-u). Proszą Alcybiadesa o objęcie opieki i patronatu, a Dyra o pieczęć i lokal. Ponieważ kuzyn – numizmatyk jest nieobecny w domu, postanawiają wybrać się do Czerska, do ruin zamku. Tam od nieznanego rolnika – zbieracza staroci – kupują misiurę.

Pewniak
na teściePewniak
na teście

Rozdział XIII. (streszczenie rozdziału)

Przed lekcją historii ustawiają misiurę na katedrze, przygotowują dryf. Niestety Alcybiades uświadamia im, że to nie jest misiura, tylko siatka ochronna dla pszczelarzy, a oni padli ofiarą oszusta. Sytuacja wydaje się tragiczna. Jednak Pędzel próbuje ratować sytuację, wspominając o Chrobrym oraz historii pierwszych Piastów. Zdziwiony Alcybiades przerywa monolog Pędzla, by poinformować klasę o swoich spostrzeżeniach dotyczących aktywności naukowej klasy. Proponuje wszystkim uczniom „Pakt trzech” – przymierze z poszukiwaczami prawdy, bez pytania na stopnie, bez kucia w zamian za rozmowy, wycieczki historyczne itp.

Klasa bez wahania zgadza się. Odbывают pierwszą „podróż z Alcybiadesem” – poznają czasy pierwszych Piastów. Po zakończeniu lekcji jedynie Zasepa jest niezadowolony.

Rozdział XIV. (streszczenie rozdziału)

Rozpoczyna się stawny w dziejach szkoły okres WAB-u. Uczniowie klasy VIII według ustalonego schematu przygotowują lekcje historii. Najpierw działanie Haszyszu – ciszy, później stoicy (dyżurni uczniowie odpowiadający z danego tematu, przygotowujący materiały do dryfu). Gdy Alcybiades łapie przynętę, następuje chwila odprężenia dla klasy. Działania naukowe klasy VIII nie pozostają bez echa u pozostałego grona pedagogicznego – wzbudzają podejrzenia. Jednak Alcybiades broni uczniów, podkreślając, że są to *pąki odrodzenia*, a ponadto jest to klasa o historycznym zamiłowaniu. W miarę rozwoju SPONY Ciamciara dochodzi do wniosku, że uczniowie zaczynają lubić Alcybiadesa oraz dobrowolnie uczestniczyć w kółku historycznym. Jedynie Zasepa nie może

podgodzić się z takim stanem. Podejrzewa nawet, że Szekspir, sprzedając taki sposób, zemścił się na nich. Naukowe zainteresowania klasy VIII powodują, że grono pedagogiczne zaczyna zmieniać opinię o uczniach, otaczać ich opieką i pracować nad ich lepszymi ocenami.

Rozdział XV. (streszczenie rozdziału)

Trwa okres WAB-u i nic nie zapowiada zbliżającej się katastrofy. Jednak pewien kwietniowy piątek przynosi uczniom straszną wiadomość. Klasa VIII a – jako mitośnicy historii – ma oprowadzić po Warszawie, udzielając historycznych informacji, wycieczkę kółka historycznego z Etku. Uczniowie są przerażeni, wiedzą dobrze, że ich wiedza jest fragmentaryczna. Zasępa pogrąża ich jeszcze bardziej, twierdząc, że sami są sobie winni, gdyż zbyt sibi się zaangażowali.

Ciamciara postanawia wszystko wyznać Alcybiadesowi. W szkole spotyka przyjaciół, którzy w tym samym celu przyszli do profesora Misiaka. Ten jednak nie daje sobie nic wytłumaczyć i zabiera chłopców na wycieczkę. Towarzyszą im Dyr, Żwaczek oraz Szekspir. Rozpoczyna się wędrówka po Warszawie i pytania Dyra, na które uczniowie nie potrafią odpowiedzieć. Podpowiada im Szekspir, ale złośliwie udziela błędnych, kompromitujących wyjaśnień, które powtarzają ósmoklasiści. Dyr triumfuje, a Alcybiadesowi zarzuca brak talentu pedagogicznego, podkreślając przy tym, że musi odejść ze szkoły. Na dodatek profesor Żwaczek wyjaśnia Alcybiadesowi, że padł ofiarą SPONY NUPUM. Uczniom zaś powiedział, że w ten sposób zniszczyli profesora Misiaka. Wieczorem Ciamciara z przyjaciółmi idą do domu Alcybiadesa. Tam napotykają kondukt żałobny niosący trumnę z profesorem. Milicja natomiast poszukuje morderców, którzy przyczynili się do śmierci nauczyciela. Nagle jakieś ręce podnoszą Ciamciarę z podłogi. To ojciec, zdziwiony niezwykłym zachowaniem syna. Na szczęście historia z katastrofą na wycieczce to tylko sen.

Pewniak
na teście

Rozdział XVI. (streszczenie rozdziału)

Rano przed szkołą Zasępa odwiedza Ciamciarę. Rozmawiają o nieprzyjemnym śnie. Ciamciara postanawia naprawdę wyznać wszystko Alcybiadesowi. Przychodzi przed lekcjami do pokoju nauczycielskiego i próbuje tłumaczyć. Niespodziewanie pojawiają się Zasępa, Słabiszewski, Pędzelkiewicz. Starają się uzmysłwić Alcybiadesowi prawdę. Profesor jednak nie chce tego słuchać i postanawia wyruszyć na wycieczkę.

Rozdział XVII. (streszczenie rozdziału)

Wycieczka rozpoczyna się od Krakowskiego Przedmieścia. Dyr zadaje pytanie Słabiszewskiemu (dotyczące Poczty Saskiej). Ten płynnie odpowiada. Na Placu Zwycięstwa wyjaśnienia o Sasach udziela Bem, na Placu Zamkowym na temat kolumny Zygmunta opowiada Pędzelkiewicz. Przychodzi kolej na Ciamciarę. Dyr prosi o wyjaśnienie nazw poszczególnych stron Rynku Starego Miasta. Ten początkowo ma w głowie ogromną pustkę. Po chwili przychodzi mu myśl o czarnej procesji, Dekercie, a Ciamciara przypomina sobie jedną z lekcji. Zaczyna opowiadać, opowiadać, opowiadać... Po trzydziestu minutach Dyr, zdumiony, przerywa. Żegna wycieczkę, a Alcybiadesowi składa gratulacje.

Pewniak
na teście

Natomiast „paczka” Ciamciary zastanawia się, jak to było możliwe.

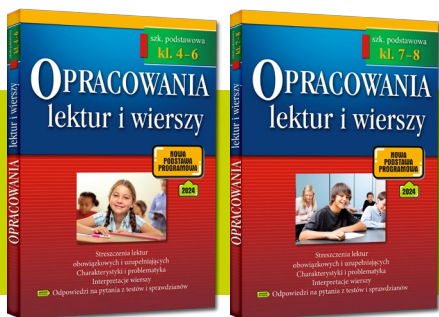
Problematyka

Sposób na Alcybiadesa to zabawna powieść o zmaganiach uczniów klasy VIII z Liceum im. Samuela Lindego ze swoimi nauczycielami. Chtopcy poszukują idealnego sposobu na *gogów*, który zapewniłby komfort bezpiecznego przechodzenia z klasy do klasy bez przesadnego wysiłku ze strony uczniów. W poszukiwaniu sposobu rej wodzą główni bohaterowie: Zaszępa, Ciamciara, Stabiszewski, Pędzelkiewicz. Obrrotni chtopcy trafiają na godnego przeciwnika, starszego kolegę z liceum zwanego Szekspirem, który sprzedaje im sposób na Alcybiadesa (SPONA). Sposób okazuje się chytrą pułapką zastawioną przez Szekspira, który sprowadza uczniów klasy ósmej na drogę solidnego samokształcenia. Sposób działa niepostrzeżenie i nie ma nic wspólnego z tradycyjnym „kuciem”.

Ponieważ to powieść młodzieżowa, a szkoły i profesorowie zawsze będą istnieć, uczniowie ciągle będą poszukiwać „metod na swoich nauczycieli”. Ale należy pamiętać, że sposób na *gogów* to jednocześnie **doskonały sposób na solidne, mimowolne samokształcenie**. Nie można oszukać lub wymigać się od pytania bez wiedzy. Nawet „dryfowanie” wymaga wiedzy, umiejętności, sprytu.

Autor powieści ukazuje również drugą stronę sytuacji. Przy całej zabawie, jaką mają uczniowie z realizowaniem sposobu, okazują profesorom należyty szacunek, nigdy nie przekraczają zasad dobrego wychowania, grzeczności.

Utwór to **powieść**. Można określić ją mianem **powieści dla młodzieży**, ponieważ ukazano w niej środowisko młodzieży szkolnej, problemy uczniów związane z uczeniem się, z profesorami, a główny wątek to wątek szkolny.

Lektury obowiązkowe znajdziesz w książkach:

Opracowania lektur i wierszy – szkoła podstawowa klasy 4-6
Opracowania lektur i wierszy – szkoła podstawowa klasy 7-8

Kup na www.greg.pl

Autorzy:

Jakub Bączyński, Olga Gradoń, Adam Karczewski, Anna Kremiec,
Jakub Matusiak, Damian Molicki, Izabela Natódko, Agnieszka Nawrot,
Karolina Rymut-Kościelniak, Dorota Stopka, Lucyna Szary, Aldona
Szóstak, Joanna Tomasiak, Weronika Widzińska, Barbara Włodarczyk,
Maria Zagnińska, Kamila Zawadzka

Redakcja i korekta:

Agnieszka Antosiewicz, Szymon Rój, Maria Zagnińska

© Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

Wydawnictwo GREG®

ul. Klasztorna 2B

31-979 Kraków

tel. 12 680 15 50

www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Projekt okładki:

Grzegorz Więczkiewicz

Layout i skład:

Pracownia Register